

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1909-

14. mai 2021

Dokument 8:258 S (2020-2021) – Representantforslag om en styrket nasjonal og internasjonal satsing på arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier

Jeg viser til brev fra Stortinget ved helse- og omsorgskomiteen av 19. april 2021, vedlagt Dokument 8:258 S (2020-2021) *Representantforslag om en styrket nasjonal og internasjonal satsing på arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier*

Storingsrepresentantene fremmer følgende forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny handlingsplan i helsevesenet mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier og fremlegge årlige statusmeldinger til Stortinget.*
2. *Stortinget ber regjeringen arbeide for at det inngås internasjonale forpliktelser om en global ressursbevaringsavtale for antibiotika.*
3. *Stortinget ber regjeringen utrede en egen legemiddelklasse for antibiotika, som må ha krav til særlige bruksrestriksjoner og oppfølging.*
4. *Stortinget ber regjeringen avgrense retten til reseptforordning av antibiotika etter kontakt per telefon/ video, til pasientens fastlege og kommunal legevakt*
5. *Stortinget ber regjeringen revurdere fraværsreglene i videregående skole, med sikte på å redusere risikoen for antibiotikaforskriving ved infeksjoner.*
6. *Stortinget ber regjeringen innføre diagnosekoder for antibiotikaresepter for bedre overvåking av antibiotikaforskriving.*
7. *Stortinget ber regjeringen sørge for at det utvikles retningslinjer for antibiotikabruk i kommunale øyeblikkelig-hjelp-døgnerheter?*
8. *Stortinget ber regjeringen opprette et forskningsprogram som støtter klinisk forskning på infeksjoner og antibiotikaforbruk, både i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.*

9. *Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som bidrar til at det utvikles og settes i produksjon nye diagnostiske hurtigtester.*
10. *Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som bidrar til at det utvikles og settes i produksjon penicillinpreparater for barn.*
11. *Stortinget ber regjeringen gjennomføre opplysningskampanjer og læringsprogrammer for å øke kunnskapen om antibiotikaresistens i befolkningen.*
12. *Stortinget ber regjeringen sikre undervisning om faglig, forsvarlig antibiotikabruk for norske studenter som studerer medisin i utlandet.*
13. *Stortinget ber regjeringen snarest sikre at HELFO innfører et system der pasienter som vurderer å benytte seg av utenlandske helsetjenestetilbydere utenom Norden, klart advares om risikoen for smitte med antibiotikaresistente bakterier.*

Representantene ønsker en styrket satsing på arbeidet mot antibiotikaresistente bakterier og har fremmet en rekke forslag i den anledning. Jeg har følgende kommentarer til de aktuelle forslagene som er oversendt:

Regjeringen har vedtatt den nasjonale strategien mot antibiotikaresistens. Målene i handlingsplanene er vedtatt å gjelde ut 2021. I tillegg har regjeringen vedtatt å revidere strategien i et tverrsektorielt samarbeid for å belyse problematikken fra både helsesektoren, dyrehelse, matproduksjon og det globale perspektivet. Vi har handlingsplaner som brukes aktivt i helse- og omsorgstjenesten. Handlingsplanen mot antibiotikaresistens i helsetjenesten konkretiserer 20 tiltak rettet mot ulike deler av helsetjenesten og den generelle befolkningen. Helse- og omsorgsdepartementet bestilte, sammen med Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet rapporten "Kunnskapshull, utfordringer og aktuelle tiltak", og denne er nylig overlevert departementet. Rapporten vil utgjøre en del av grunnlaget for revisjon av den nasjonale strategien mot antibiotikaresistens. I tillegg har en tverrfaglig arbeidsgruppe på oppfordring fra statsministeren levert en rapport "Virus mot bakterier. Bakteriofager – en unik mulighet i kampen mot antibiotikaresistens". Også denne rapporten vil bidra som faglig grunnlag for videre strategi.

For å ivareta tilgangen til eldre antibiotika anbefalte Helsedirektoratet i februar 2020 å se nærmere på muligheten for å produsere smalspektret antibiotika i Norge. Vi har gitt direktoratet i oppdrag å gjennomføre en mulighetsstudie innen utgangen av 2021. Studien skal blant annet kartlegge nasjonale og internasjonale markedsforhold og vurdere hvordan produksjon av antibiotika kan etableres, finansieres og organiseres for å styrke legemiddelberedskapen. Det skal videre vurderes vilkår for bærekraftig produksjon, samt muligheter for samarbeid med andre nordiske og europeiske land og med relevante internasjonale organisasjoner. Handlingsplanen har også som tiltak at vi, i samarbeid med legemiddelprodusentene, skal se på muligheter for å lage smalspektrede preparater som er tilpasset barns behov.

Den reduserte bruken av antibiotika viser at vi har god kontroll på forbruket av antibiotika i Norge. Norge er i en svært god posisjon sammenliknet med andre land når det gjelder

spredningen av resistente bakterier, vi har blant annet et lavt nivå av MRSA både hos mennesker og i dyrepopulasjonen. Vi har klart å holde andelen av resistente gule stafylokokker både på sykehus og i primærhelsetjenesten svært lav. Vi har lyktes med å unngå at MRSA har etablert seg hos norske svin, slik det for eksempel har gjort i Danmark. Fra 2022 vil vi også få et nytt regelverk om legemidler til dyr for å blant annet begrense bruken av antibiotika enda mer.

Forskning og utvikling på nye antibiotika og internasjonalt samarbeid er en sentral del av regjeringens strategi for å bekjempe resistensproblematikken. Norge har bidratt i arbeidet med utvikling av nye antibiotika, først og fremst gjennom deltakelse i EU-samarbeid for antimikrobiell resistens og helsetjeneste-assosierte infeksjoner, hvor Norge har ledet en arbeidspakke om forskning og innovasjon. Incentivene som er utviklet, skal stimulere ny antibiotika-innovasjon og samtidig gi oss forutsigbar tilgang på antibiotika. For når stadig færre land slutter å bruke smalspektret antibiotika, blir det færre produsenter og en mer sårbar forsyningskjede. Regjeringen har derfor vært opptatt av å sikre forsyningen slik at den norske befolkningen har tilgang til disse helt sentrale medikamentene.

Størstedelen av antibiotikaforbruket er i kommunene og primærhelsetjenesten. Målttede tiltak og praktisk forskning som kvalitetsforbedrende tiltak i denne delen av helsetjenesten er derfor et fokusområde for regjeringen. Regjeringen bevilger derfor penger til ASP – Antibiotikasenteret for primærmedisin. ASP har blant annet gjennomført kursing av helsepersonell i bruken av antibiotika. Riktig bruk av antibiotika er viktig kunnskap, både for leger som har studert i Norge og i utlandet. Det viktigste er at helsepersonell i Norge, uavhengig av studieland, har samme tilnærming og forståelse av resistens og hvordan man kan forebygge dette. I samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for antibiotikabruk i spesialisthelsetjenesten (KAS) har ASP også reist ut til mange ulike studiesteder og holdt undervisning i antibiotikabruk. Det vil også bli utviklet et eget e-læringskurs for disse studentene.

Norge er i en svært god posisjon internasjonalt målt opp mot både antibiotikaforbruk og andelen av resistente mikrober. I 2015 satte vi et svært ambisiøst mål for antibiotikabruken, og Norge er fortsatt blant landene i verden som har lavest forbruk av antibiotika. Både i helsetjenesten og i landbruket er det gjort en betydelig innsats for å redusere og beholde et lavt antibiotikaforbruk, og vi har klart å redusere antibiotikabruken ytterligere de siste årene. Bruken i befolkningen skulle reduseres med 30 prosent innen utgangen av 2020. Foreløpige tall tyder på at vi har klart dette målet, og de fleste andre målene vi satte oss i 2015. Målet om 20 prosent reduksjon i antibiotikabruk ved luftveisinfeksjoner har vi allerede nådd, og forbruket av antibiotika for norske tenåringer er nå under en tredel av hva det var i 2019.

Helsedirektoratet lager retningslinjer for bruk av antibiotika for primærhelsetjenesten. Helsedirektoratet er allerede godt i gang med et arbeid med å lage spesifikke retningslinjer for KAD-enheter, og utkastet er tilgjengelig via Helsedirektoratets nettsider. For å måle antibiotikabruken i sykehjem har vi innført årlige målinger som også viser en jevn nedgang i registrerte infeksjoner, spesielt har antall urinveisinfeksjoner gått ned. Dette er viktig for å få ned antibiotikabruken.

ASP har også startet RASK – Riktig antibiotikabruk i Sykehjem. Evaluering av tiltaket har vist at RASK har gitt redusert bruk av antibiotika. Forsvarlig medisinsk behandling er for øvrig også et ansvar for både den enkelte lege og sykehuset hvor vedkommende jobber.

Antibiotikasenteret i primærhelsetjenesten har også utviklet læringsverktøyet e-Bug. Dette er et europeisk undervisningsverktøy som blant annet omhandler antibiotika, infeksjoner og hygiene. Programmet retter seg mot elever i barne- og ungdomsskolen, primært 4. og 7.-10. klasse og videregående skole. Det er viktig at også den oppvoksende generasjon får kunnskap om riktig bruk av antibiotika, og om forebygging generelt.

Regjeringens ambisjon er at Norge skal fortsette å være en viktig aktør i internasjonalt samarbeid om grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon. Vi fortsetter å støtte internasjonale initiativer i kampen mot antibiotikaresistens, som for eksempel Joint Programming Initiative on AMR hvor Norge deltar og bidrar med midler.

Vi gir også midler til flere program i Forskningsrådet som kan finansiere forskning knyttet til antibiotikaresistens. Regjeringen styrker helseberedskapen gjennom utvikling av nye diagnostiske hjelpemidler, nye antibiotika og alternative behandlingsstrategier – i tillegg til å bedre forsyningssikkerheten for kritiske legemidler.

Vi registrerer at flere av forslagene fra representantene er hentet fra den tidligere nevnte rapporten fra FHI om kunnskapshull. Forslagene i rapporten vil gjennomgås og vurderes i forbindelse med revisjon av strategien, og må ses i en helhet. Arbeidet med strategien er, som mye annet innen smittevern, også preget av kapasitetsutfordringer på grunn av koronapandemien. Det er i stor grad de samme fagmiljøene som jobber med koronapandemien som med AMR-problematikk, noe som kan forsinke arbeidet noe. Målene i den nasjonale strategien er fortsatt gyldige og vil arbeidet i sektoren med å redusere antibiotikabruken pågå uavbrutt, også under pandemien.

Regjeringens systematiske arbeid mot antibiotikaresistens har gitt gode resultater i helsesektoren, i landbruket og i oppdrettsnæringen – til sammen et viktig løft for miljøet og for folkehelsen. Jeg er glad for at det er bred politisk tilslutning til den tverrsektorielle satsingen for å nå målene på dette viktige området – både nasjonalt og internasjonalt.

Med hilsen

Bent Høie